

Intervju 051116

Per-Olof Lundbom

Professor, f.d. överingenjör FOA

POL jobbade år 1952 som chef för Mättekniksektionen (sektion 322) på FOA. Denna sektion låg under avdelning 3 (Elektronikavdelningen) med Martin Fehrm som chef. Avdelning 3 låg tillsammans med av 1 och 2 under en GD. Olin var militärassistent på avdelning 3. Fehrm blev GD långt senare. POL var anställd på FOA mellan 1946 och 1978.

Intervjun är genomförd av Christer Magnusson.

Intervju

"Samma dag nedskjutningen blev jag ombedd av Sture Risberg att åka till Bromma med mera utrustning. Sture Risberg var alltid mycket hemlighetsfull och avslöjade inte mer än nödvändigt. Utrustningen bestod av

- 1) 1 st Cossor katodstråleosilloskop (engelsk)
- 2) 1st Lågfrekvent signalgenerator från Philips.
- 3) En vanlig Rörvoltmeter.

När jag bär in den relativt triviala utrustning jag var ombedd att leverera och instruerade FRA-personalen upptäcker jag en mottagare AN/APR9 (10 000 MHz). Vi hade på FOA endast AN/APR4 (3 000 MHz). Mao en sensation för mig! Innan jag lämnade sade jag – "Vi vill ha tillbaka utrustningen när vi kommer tillbaka. Svaret blev – "Om vi kommer tillbaka".

Några dagar senare är jag på ett sammanträde på IVA (Ingenjörsvetenskapsakademin) och möter min chef Martin Fehrm. Då påminner jag honom att jag lämnat in en ansökan om en tjänsteresa till USA. Vilken han beviljar på stående fot. Väl framme i N.Y. möter jag en affärsvän (Sylvan Ginsburg) på N.Y. flygplats som helt oväntat säger till mig att "Du skall resa till Kalifornien". Sagt och gjort. Jag får en biljett till San Francisco. Det var min första USA-resa och jag hade trott att jag skulle stanna i N.Y.

Väl framme i S.F. åker jag taxi till Los Angeles – en stor upplevelse för en ung grabb.

I Los Angeles skulle jag kontakta Bill Lears (den store mannen) som överlämnade mig till sin chefsingenjör Nils Eklund. Denne tog mig nästa dag till en välkänd fältstyrke- och mottagartillverkare i L.A. – STODDART – för studiebesök.

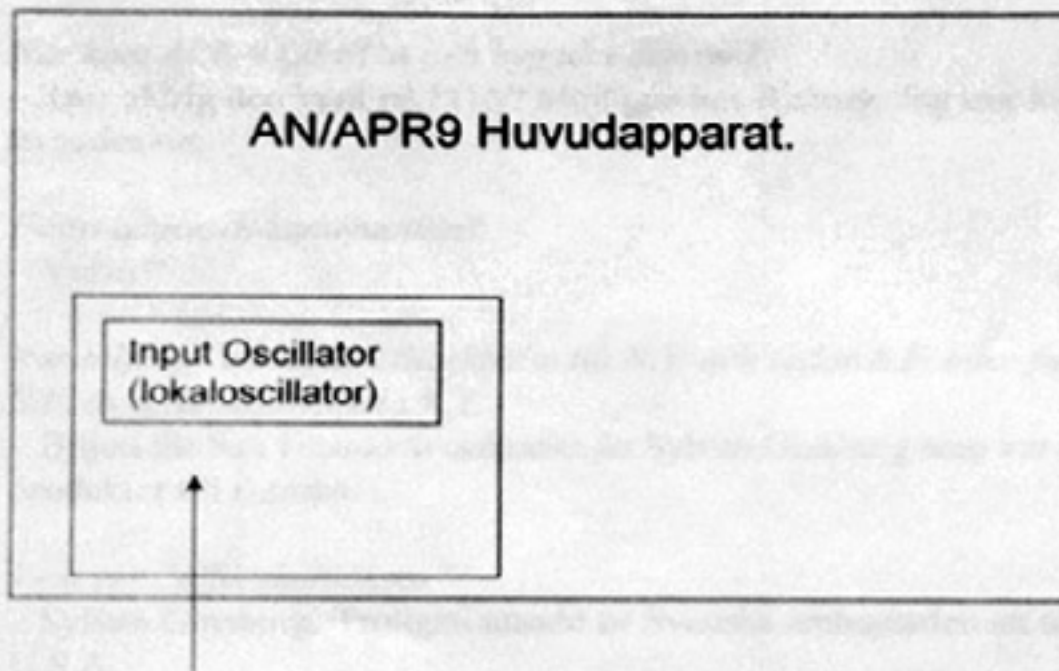
Med god uppfostran av min skånske far stannar jag upp och tvekar att gå in i ett rum där det står "SECRET". Då säger mina värdar "stig på bara, var så god". Vad upptäcker jag då – jo AN/APR9 – och jag köper den på stående fot.

Allt detta med resan var "fejkat". Jag hade bara en biljett till N.Y. Det var rena överraskningen, dvs. del av ett politiskt spel och helt oväntat för en ung mätningenjör (33 år).

Väl hemkommen fick jag väl något litet tack – "så du lyckades", men hemlighetsmakeriet fortsatte.

Min affärskontakt i USA skeppade den till Sverige till Sture Risberg.

Väl hemkomna var pusselbitarna på plats. Den hemlige Sture Risberg sa ju aldrig ett knäpp. Men den som varit utlånad från England måste ersättas med en ny!

Detta är "amerikanen".

Fortsättning 051118

Min uppfattning var att den AN/APR9 som jag såg, försvann med DC-3:an på havets botten. Därför skickades jag till California för att köpa en ny från Stoddart med hjälp av Sylvan Ginsburg. Sedan skulle den AN/APR9 jag då köpte i Los

Angeles levereras tillbaka till den som hade lånat ut den AN/APR9 som låg på havets botten. Förmodligen ett lån från England."

Frågor från Christer Magnusson

När var besöket till DC-3:an?

– På förmiddagen samma dag som haveriet

Kommer du ihåg något namn på någon du träffade?

– Nej, bara att det var FRA-folk.

Var det på Barkarby eller Bromma?

– Troligen Bromma.

Visste Huzell och Olin om att det fanns en APR-9 ombord?

– Vet ej. Knappast Huzell, ev. Olin.

När kom APR-9 till FOA och byggdes den om?

– Tror aldrig den varit på FOA? Möjligen hos Risberg. Jag tror knappast att den byggdes om.

Finns någon dokumentation?

– Vet ej

Var biljetter utställda i Stockholm till N.Y. och sedan S.F. eller fick du biljetten till S.F. av affärskontakten i N.Y.

– Biljett till San Fransisco ordnades av Sylvan Ginsburg som var exportör av USA-produkter till Europa. .

Vem var "affärskontakten"?

– Sylvan Ginsburg. Troligen utsedd av Svenska ambassaden att ta hand om mig i U.S.A.

Var Nils Eklund anställd på Stoddart?

– Nej Nils Eklund var den store Bill Lears chefsingenjör. Lear var en världsberömd firma som hade en avdelning i Sverige till för ca 10 år sedan.

Var det FOA som anskaffade alla apparater (som AN/APR-4) till FRA flygplan?

– Vet ej. I så fall var det "hemlige" Sture Risberg.

Hade du uppdrag från Sverige att titta på AN/APR-9?

– Utan att veta om det! Det var alltså planerat helt utan min vetskap. När jag nu såg en sådan raritet så köpte jag den på stående fot.

Tack vare att – förmodligen – Risberg m.fl. hade kontaktat Ambassaden, som hade kontaktat Sylvan Ginsburg, som kontaktat sin vän Bill Lear, som hade bett sin chefsingenjör Nils Eklund att föra mig till Stoddart.

Hur visste du att det var en AN/APR-9 på Stoddart?

Jag hade ju sett den ombord på DC-3:an. Om sedan "ödet" bestående av ambassaden? UD?, m.fl.? ordnat så att Sylvan Ginsburg förmedlar detta, var jag mycket tacksam som kunde medverka till att det till Sverige kom en AN/APR9 för att återlämnas till dem som lånat oss den som låg på havets botten.

Alltså, jag tror att den APR9 jag såg i DC-3:an var ett lån från Engelska försvaret. Då var det en hederssak att återlämna den. Detta kunde jag med hjälp av ambassaden, Sylvan Ginsburg, Nils Eklund och min nyfikenhet och framåtanda medverkat till! Som "hemlige" Risberg sa när jag kom hem; "Du lyckades ju, bra!"

Rätt avskrivet intygar:

Professor Per-Olof Lundholm

Lidingö 1006-11-